

De sneeuw nam de tijd

Japke Wiersema-Fortuin •
Vandaag, 10:07 • [Cultuur](#)

Deel dit artikel

Een laagje sneeuw in Burgum, in februari dit jaar. Foto: Marcel van Kammen

Hoe lang is het geleden dat ons land werd bedekt met een dikke laag sneeuw... Nee, niet een schamele twee centimeter, maar een serieus pak dat de wereld verandert. Zo veel sneeuw valt in de onlangs verschenen korte roman *Door de sneeuw*, geschreven door de Duitse auteur Tommie Goerz (1954).

‘Max had voor het raam gestaan en nog van niks geweten. Hij had naar het vallen van de sneeuw staan kijken. Een hele tijd. Steeds opnieuw, sinds de vroege morgen al. Zo had Max voor het raam staan kijken en staan luisteren. Van niets werd de wereld zo roerloos als van vallende sneeuw.’ Dan onderbreekt de dootsklok de stilte. Schorsch, Max’ levenslange vriend en metgezel, blijkt plotseling te zijn overleden. Schorsch, met zijn brede schouders, zijn warme ogen en de vriendelijke blik onder zijn borstelige wenkbrauwen, die in de herfst nog appels bij Max was komen halen. Met Schorsch luisterde Max naar de geluiden van de beek en de vogels, timmerde hij een bankje bij het bos en dronk hij een schnaps.

Max’ huis ligt vlak bij een klein treinstation waar tweemaal daags een trein stopt. Op deze winterdag staat daar ineens een man urenlang te wachten. Max nodigt hem uit binnen te komen en zich te warmen. Het blijkt een wandelaar. Max begrijpt niet waarom mensen wandelen en al helemaal niet met dit weer; hij begrijpt ook niet waarom deze Janis zijn schamele keuken zo mooi vindt.

Tijd staat stil

In het kleine dorp waar de tijd stil lijkt te staan, leven de ouderen nog zoals hun ouders. Zij houden vast aan aloude gebruiken en rituelen en talen niet naar het jachtige moderne leven. In hun wereld wordt hard gewerkt en veel verzwegen, idyllisch is dit bestaan echter niet. Max zegt: ‘In een dorp wonen mensen en er zijn mesthopen. En hoe dichterbij je komt, hoe erger het stinkt.’ In Janis komt de representant van het hedendaagse het dorp van het verleden binnen.

De bewoners van het dorp gaan behoedzaam en eerbiedig met de dood om en volgen de traditie. De vrouwen verzorgden het lichaam van Schorsch, hij lag er netjes bij met een rozenkrans tussen zijn vingers gevlochten. Dat hoorde nu eenmaal zo, al had Schorsch eigenlijk niets met de kerk. De mannen waakten vanaf een uur of zeven tot middernacht, daarna namen de vrouwen het over tot de dageraad. Ook Max nam als oudste vriend deel aan de vrouwenwake. Heel de nacht werd er gezongen, gegeten en gedronken en over leven en dood gesproken. Zo werd deze stille nacht een heilige nacht en de sneeuw dekte alles toe.

Teloorgang

In *Hoe God verdween uit Jorwerd* beschreef Geert Mak de teloorgang van een dorpsgemeenschap waar eens winkels, boeren en ambachtslieden met elkaar een

gemeenschap vormden. Die teloorgang vond plaats in dorpen wereldwijd, het dorp van Max en Schorsch past daar naadloos in.

De thematiek van deze prachtige, intieme roman is universeel en stemt weemoedig naar wat was en niet meer terugkomt. *Van oude mensen de dingen die voorbijgaan* schreef Louis Couperus, daarover gaat het in dit boek. Maar de mensen van voorbij worden niet vergeten, zij verdienen respect en blijven in ons midden, zoals ook het motto *Les absents sont partout* dat Goerz zijn boek meegeeft en heel duidelijk verwoordt: de afwezigen zijn overal. Een juweeltje, deze roman.